

VRIENDENBRIEF 1

redactieadres:
Pompstraat 17
5481 BL Schijndel

jaargang 1
lente 2002

VOORZITTER VAN DE VRIENDEN AAN HET WOORD

Beste vrienden,

Alles wat te maken heeft met het museum **Jan Heestershuis** zullen wij u van tijd tot tijd, circa 3 keer per jaar, laten weten door middel van een vriendenbrief. Op deze eerste uitgave zijn wij toch wel trots en wij hopen dat u deze brief met plezier leest.

Bij mijn aantreden als voorzitter van de stichting "Vrienden van het museum Jan Heestershuis" trof ik het museum in een behoorlijk ontmoedigende staat aan. Een groot gedeelte van de kunstcollectie was veilig opgeborgen in het Gemeentehuis en als logisch gevolg was het museum voor het publiek gesloten. Dat de collectie was overgebracht naar het Gemeentehuis had natuurlijk een reden: Bouwkundig was het museum niet alleen in zeer slechte staat maar in feite zo lek als een mandje. Een groep enthousiaste vrijwilligers was onder aanvoering van de vorige beheerder bezig met het inventariseren van de gehele collectie inclusief het bezit aan meubilair, beelden, borden, boeken, etc. Een enorm werk van naar schatting meer dan 3 mensjaren. Het finale resultaat is dat de huidige beheerder, Hans Oomen, kan beschikken over een nagenoeg complete inventarisatie van het door de Gemeenteraad op 12 november 1982 aanvaarde legaat van Jan Heesters. Overigens diezelfde groep vrijwilligers heeft toentertijd (1996) het initiatief genomen om de stichting Vrienden van het museum Jan Heestershuis op te richten.

Ik zal u het verhaal besparen dat vooraf ging aan de start van de renovatie in 1999; u kunt zich voorstellen dat het realiseren van een uitgebreide renovatie met "alles erop en eraan" geen sinecure was. Het bestuur van de stichting "Vrienden van het museum Jan Heestershuis" is trots op het feit dat het daaraan zijn steentje heeft bijgedragen. Tenslotte -en dat moeten wij ons allen goed realiseren- beschikt Schijndel thans over een officieel "geregistreerd museum" waarop wij best trots mogen zijn. Een belangrijke pijler voor het verkrijgen van die status is de hierboven genoemde inventarisatie.

Een kleine dertig zeer actieve vrijwilligers assisteren thans met een enorme inzet Hans Oomen. Deze slaagt er iedere keer weer in zeer aantrekkelijke exposities op een uiterst professionele wijze te presenteren. In maart is de expositie "Heesters in Parijs" gestart en ik nodig u van harte uit om deze interessante expositie te bezoeken.

Wij zullen nooit tegen elkaar kunnen zeggen: "Het museum is klaar." Bouwtechnisch zullen er altijd aanpassingen en reparaties nodig zijn, en wellicht zal er ooit aan een forse uitbreiding worden gedacht. Momenteel wordt hard gewerkt aan de uitvoering van het tuinontwerp. Dit ontwerp sluit aan op de activiteiten die binnen het museum worden georganiseerd. Completering van de collectie is ook zo'n punt waarbij de stichting "Vrienden van" een duidelijke rol kan en wil spelen. Er zijn honderden werken van Jan Heesters in Schijndel en omgeving in particulier bezit. Onze stichting zou zich graag een beeld vormen van dit particulier bezit met het uiteindelijke doel te onderzoeken of een aantal werken "terug op het nest" kan komen. Maar daarover later.

Een museum als het onze kan niet bestaan zonder een flinke groep vrijwilligers maar er is natuurlijk ook sterk behoefte aan zo veel mogelijk **Vrienden** die het museum een warm hart toedragen en die dat onder meer tot uitdrukking laten komen door een kleine jaarlijkse bijdrage. Het Jan Heestershuis heeft thans circa 100 vrienden; een verdubbeling van dit aantal staat ons in 2002 voor ogen. Daarvoor zullen wij de actie "Vrienden maken vrienden" starten. Maar ook daarop kom ik later bij u terug.

Wij danken u in ieder geval voor uw steun en wij hopen van harte dat wij zo af en toe eens een beroep mogen doen op uw belangstelling en inventiviteit.

Met een vriendelijke groet,

Ron Stroemer, voorzitter.

Frankrijk zijn tweede vaderland

Minstens vijf keer, maar hoogstwaarschijnlijk vaker, heeft Jan Heesters Parijs, het Mekka van de schilderkunst aangedaan. In de jaren 1950 en 1951 arriveert hij er samen met zijn vrouw Maria per trein, want zijn Mercedes 200 is dan nog in het bezit van de autoriteiten. Lang zullen ze er niet blijven want Jan wil naar Bordeaux en Arles (Van Gogh !) om er veel te schilderen. Frankrijk beschouwt hij als zijn tweede vaderland. In 1953 beschikt hij weer over zijn oude, trouwe automobiel en samen toeren ze daarin naar Parijs.

De basis van zijn liefde voor Frankrijk is vele jaren eerder gelegd. In het jaar 1922 trekt Heesters naar de lichtstad om er als jonge, 29-jarige, ambitieuze etser, tekenaar en schilder te studeren van augustus tot januari 1923. Had Vincent van Gogh, zijn grote voorbeeld, er ook niet bijna twee jaar gewerkt en er het lichte kleurenpalet ontdekt? Ook andere Nederlandse schilders waren er actief: Otto van Rees had er een atelier boven dat van Picasso, Kees van Dongen -door Heesters bewonderd- werkte er samen met Modigliani, Soutine en andere bohémienartiesten in de beroemd geworden Bateau-Lavoir .

Kees van Dongen

Van Dongen had, mede door zijn 'wilde' kleurgebruik naam gemaakt als fauvist. Als Jan in 1922 een eigen atelier in Parijs in gebruik neemt, is Van Dongen een in de Parijse society-wereld gevierd portretschilder. Zijn bruisende kleuren hebben Heesters ongetwijfeld bekoord. Later, in 1937, heeft Heesters de grote Van Dongen-tentoonstelling in het Stedelijk Museum in Amsterdam bezocht. In zijn bewaard gebleven catalogus maakt Jan bij de zwart-wit reproductie van het doek "La Comtesse de Noailles" aantekeningen: "roode halsband, bruine sofa met blauwe lap, zwart kamerscherm, ...". Ook Heesters was een colorist, dat verklaart zijn affectie voor Van Dongen al gedeeltelijk. Later zal ook Heesters' leerling Kees Bol de weg van het colorisme opgaan. Dit is duidelijk te zien in diens fraaie, kleurige portret van Heesters in 'ons' museum!

Studie aan drie academies

Het in de jaren 20 in Parijs in zwang zijnde kubisme oefent geen aantrekkingskracht uit op Heesters. Een vernieuwer is hij nooit geweest; bovendien bescheiden als hij altijd is, vindt hij dat hij eerst maar eens goed het vak moet leren. Zijn Parijse hospita madame Mayer merkte eens op: "Vous êtes trop modeste, monsieur Heesters!". Maar liefst aan drie academies probeert Jan zijn vakmanschap te verhogen, namelijk Julien, Grande Chaumière en Cola Rossi. In Julien schildert hij overdag, in de andere twee tekent hij 's-

avonds naar modellen, naakt en gekleed. In 1975, meer dan vijftig jaar later, vertelt hij nog met glinsterende ogen over enkele modellen als Chantal en Marie Claire. Op de in deze brief afgedrukte foto ziet u Heesters in één van die ateliers. Eén van die naaktstudies uit die tijd is op de tentoonstelling te zien. Qua houding van de vrouw -het hoofd hangt bedroefd over de stoelleuning- doet de tekening denken aan een bekende Van Gogh-studie uit diens Haagse tijd, getiteld: "Sorrow". Wellicht heeft Jan zich hierdoor laten inspireren.

Historische stadsgezichten

In zijn 'vrije' uren werkt hij veel in de Parijse straten: het zijn de tekeningen, etsen, pastels en aquarellen die hij daar op locatie maakt die we nu op onze tentoonstelling kunnen bewonderen. Mogelijke olieverven uit die tijd zijn niet bekend. Wellicht was hij het devies van Van Gogh nog indachtig: beheers de kunst van het tekenen voordat je gaat schilderen. Qua onderwerpen deinst Heesters er niet voor terug de vanouds bekende trekpleisters uit te beelden: de Notre Dame, de Seine, de Sacré Coeur, de Moulin de la Galette (ook veelvuldig door Van Gogh en Van Dongen geschilderd), Montmartre met de bekende Place du Tertre, waar de toeristen zich later zullen laten tekenen.

Een hoogtepunt in de tentoonstelling vormt een prachtige ets van de Seine met het Ile de la Cité op de achtergrond, ook uit 1922. Op de rivier treffen we zowaar een stoomboot aan en op één van de vele Seine-bruggen een paard en wagen. Een fraaie, subtiele ets, die dus ook, net als de andere werken, als beeld van het historische Parijs interessant is. Heesters' liefde voor het vak brengt hij tot uitdrukking door veelvuldig tekenende en schilderende collega's uit te beelden, o.a. op een pittoreske straathoek aan de voet van de Sacré Coeur. Minstens driemaal probeert hij, steeds met andere technieken, de sfeer van dit stukje Parijs te treffen. Ook de bekende "Bouquinistes" met hun boekenstalletjes langs de Seine vormen één van zijn geliefde thema's.

Op vrije avonden heeft Heesters het genoegen de dochter des huizes, Paulette, in het Parijse uitgaansleven te mogen chaperonneren. Zij is een schoonheid, die aan het conservatorium studeert. Als de estheet Heesters dit verhaal in 1977 aan Carel Swinkels vertelt, "begint hij onwillekeurig wat vlugger aan zijn pijp te trekken", aldus Swinkels in zijn herdenkingsboek "Jan Heesters, schilder te Schijndel" uit 1978. Na een half jaar werken en studeren in het toenmalige artistieke wereldcentrum hoort ook Heesters, zoals eerder Van Gogh en Van Dongen, de roep van het zuiden en trekt naar Algiers en Rome.

Laatste bezoek aan Parijs in 1975

Jan en Maria bezoeken Parijs voor de laatste maal in de zomer van 1975. Per auto rijden ze tot Châtillon, alwaar ze vijf weken logeren in een nonnenklooster. Van hieruit gaan ze dagelijks per metro en bus naar Montmartre, de Notre Dame (waar ze enthousiast de Maria Hemelvaart-feesten meemaken), of de Jardin de Luxembourg, waar ze op mooie dagen vertoeven en

genieten. Jan slentert graag langs de Seine. Overal zit hij te tekenen; zo zegt hij de Pont Neuf wel negen keer getekend te hebben. De zusters brengen voor het vijfweekse verblijf slechts 500 franc (zo'n 70 euro) in rekening, zodat Jan hen tracteert op zes flessen goede wijn. Samenvattend kunnen we stellen dat Parijs Jan Heesters zijn hele leven heeft geïnspireerd en is blijven boeien.

Jan Geerts

foto: Jan Heesters (uiterst links) in een Parijs atelier.

VRIENDEN VAN HEESTERS AAN HET WOORD

Vraaggesprek met de heer Jos de Regt

De relatie tussen Jos de Regt en Jan Heesters, aanvankelijk van louter financiële aard, is al spoedig uitgegroeid tot een vriendschapsband, zodat hij veel weet te vertellen. In 1974 leerde hij Jan en Maria kennen en na de dood van Maria in 1980, ook haar zus Dina. Nadat Jan Heesters in 1982 was gestorven, heeft hij ook Dina tot en met haar sterfbed in 1991 met raad en daad bijgestaan. Hier volgt een aantal interessante aspecten uit het leven van de Heesters zoals Jos de Regt die ons helder wist te beschrijven uit zijn herinneringen. In de jaren zeventig reisde Maria Heesters regelmatig naar Amsterdam om werk van Jan te verkopen: zij was veel zakelijker dan Jan. Ze nam het werk gewoon onder de arm mee in de trein en vroeg na verkoop aan Jos de Regt, destijds directeur van het postkantoor in Schijndel, hoe ze de opbrengst kon beleggen. Doorgaans was ze eenvoudig gekleed, maar bij officiële gelegenheden droeg ze een bontjas, een grote hoed, een vosje en gouden schoenen. Ze had een dominant karakter. Jan daarentegen had een zacht karakter en was een bijzonder aardige man, altijd vriendelijk en belangstellend. Hij kon uitbundig lachen om vrolijke verhalen of een goeie mop.

Kinderen

Jan was dol op kinderen en ging graag met ze om. Des te schrijnender was het daarom dat hun huwelijk

kinderloos bleef. Bedevaarten en een reis naar Lourdes leverden tot hun spijt niet het gewenste resultaat op. Teleurstellend voor hen, -anderzijds hebben we natuurlijk daaraan ons museum te danken. Jan was een verwoed lezer, met name Franse boeken en kunstboeken hadden zijn voorkeur. Zijn atelier stond vol boeken. In dat atelier werd geleefd: temidden van schilderijen, antiek o.a. op de trap, de schildersezels, boekenrekken met daarboven een soort "altaarstuk" zat Jan in een gemakkelijke stoel met zijn eeuwige sigaar. Jos de Regt betreurt het dat dit 'hart' van het huis bij de restauratie kennelijk noodgedwongen moest verdwijnen, maar hij is natuurlijk blij dat het Heestershuis er weer geweldig bijstaat.

Tochtjes

Na 1975 reed Jan geen auto meer zodat de Heesters graag meegenomen werden voor een uitstapje. Jos reed hen naar Eersel en de Linge, -Jan moest dan steeds vertellen waar hij geschilderd had. Ook werd het klooster "Koolen" nabij Tongeren in België bezocht. Hier waren de Heesters 'kind aan huis'. Hier ook maakte Maria een ongelukkige val met haar fiets en moest in het ziekenhuis worden opgenomen, eerst in Tongeren en daarna in Amsterdam, waar Jan en passant musea bezocht. Een andere rit voerde naar 's-Heerarendskerke nabij Goes. Het toeval wilde namelijk dat in deze plaats, waar Jos een deel van zijn jeugd had

doorgebracht, Heesters eertijds zijn fraaie tuinhek had gevonden en gekocht. Bij thuiskomst schonk Jan uit dankbaarheid de familie De Regt een ingekleurde tekening die hij nog voor de oorlog had gemaakt van de kerk in 's-Heerarendskerke met op de voorgrond een ouderwetse hoefstal. De Heesters bezaten populierenbossen op de Steeg en de Veghelsedijk. De Regt herinnert zich hoe ze eens de bomen gingen opsnoeien. Maria deed fanatiek mee maar Jan bleef in de auto zitten lezen.

Plotselinge dood van Maria

Op 6 februari 1980 reisde Maria nogmaals, ondanks haar hartkwaal, naar Amsterdam met werk van haar man. Bij terugkomst krijgt ze, teruglopend vanaf de bushalte, recht voor haar huisdeur een hartstilstand en overlijdt. Letterlijk dus tot haar laatste snik heeft ze zich ingezet voor het werk van Jan. Nadien trok haar zus Dina bij Jan in om voor hem te zorgen. Dina was gemoedelijker dan haar zus en Jan prees haar voor haar zorgzaamheid; zijzelf genoot er evenzeer van. Jan leefde op en vanaf nu werd er bij bezoeken een goed glas wijn geschonken.

Stilletjesaan ging Jan moeilijker lopen en kwam hij in een rolstoel terecht. Ik heb hem nooit horen klagen en hij bleef goedlachs, aldus Jos de Regt. We droegen Jan met rolstoel en al gewoon de trap op naar de kloosterkapel van de zusters om hem de nachtmis te laten bijwonen. Toen Jan in het GZG in Den Bosch moest worden opgenomen stond het schilderij "Maria in bruidstoilet" op een stoel naast zijn bed.

Een integer man

Later lag Heesters op een ziekenhuisbed in zijn eigen atelier. Een maand voor zijn dood schonk hij mijn vrouw voor haar verjaardag een schilderij dat hij in Oostenrijk had gemaakt, wetend dat dat ons favoriete vakantieoord was. "Nou meegeven" gebaarde Jan moeizaam aan Dina vanaf zijn sterfbed. Tijdens onze vakantie in Oostenrijk is Jan op 25 september 1982 gestorven, zodat we de begrafenis helaas niet hebben bijgewoond.

Het was een voorrecht en een unieke ervaring, aldus Jos de Regt, om de integere mens en verdienstelijk kunstenaar, die Jan Heesters was, van nabij te hebben meegemaakt.

Jan Geerts

A G E N D A

Museum Jan Heestershuis 073 - 54 92276

Pompstraat 17, 54 81 BL Schijndel

openingstijden :

dinsdag t/m zondag 13.00 uur - 17.00 uur

- 1 maart 2002 t/m 24 april 2002
Heesters in Parijs
- 26 april 2002 t/m 2 juni 2002
Hein van Eedewijk, schilder

W E T E N S W A A R D I G H E D E N

- De hele maand februari is het Heestershuis gesloten geweest voor het publiek. Deze tijd is goed gebruikt, het hele museum heeft van de kelder tot de zolder een grondige schoonmaakbeurt gekregen en er heeft achterstallig onderhoud plaatsgevonden. Bovendien zijn de ramen beplakt met een UV-werende folie en is er speciale vitrage opgehangen.
- Alle vrijwilligers die gasten ontvangen hebben op de woensdagen 20 februari en 27 februari in het museum een cursus "Gastvrouw" kunnen volgen.
- In maart zullen vrijwilligers een cursus voor een nieuwe versie Museum-registratie (cursus AD-LIB) volgen in Tilburg. Deze zal landelijk gebruikt gaan worden.
- In de loop van het jaar staan nog diverse cursussen voor de vrijwilligers op het programma zoals "Vitrines inrichten" en "Museum beheer".
- Per 23 maart is de VVV Schijndel gevestigd in ons museum.
- Het museum heeft recent een professioneel passepartout apparaat met bijbehorende tafel aangeschaft. Na een korte cursus wordt er door de

vrijwilligers al enthousiast mee gewerkt. In het verleden werden de passepartouts in het Heestershuis met de hand gemaakt: erg zwaar en erg moeilijk werk.

- In april staat er nog een middag museumbezoek in 's-Hertogenbosch voor alle vrijwilligers op het programma.
- Een vijftal vrijwilligers is druk bezig de tuin te in te richten naar het tuinontwerp.
- Tot nu toe weet niemand waar de trap van Jan Heesters is gebleven.

Met dank aan de sponsors:

